

КАФЕДРА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ

Кафедра всесвітньої історії та методики викладання історії, як і ряд інших кафедр педагогічного університету, свої витоки бере з довоєнних років. Історія Полтавського учительського інституту (1914 рік заснування), у наступному – Полтавського українського педагогічного інституту (з 1920 року) та Вищого інституту народної освіти (ІНО) (з 1921 року) ще не фіксувала серед названих навчальних закладів таких структур як кафедри. Лише після того, як у 1930 році ІНО був реорганізований в Інститут соціального виховання (ІСВ), а 9 лютого 1931 року в Бюлетені Народного Комісаріату освіти було опубліковано Статут про кафедри, директор Полтавського ІСВ видав наказ про взяття Статуту на озброєння у розбудові наукової та навчально-методичної структури вузу. У цьому важливому директивному документі вперше чітко окреслювалися функції кафедр. Там говорилося, що кафедра вищої школи як первісний організаційно-методичний осередок, має досліджувати методику викладання та обліку окремих дисциплін у напрямі їхньої актуалізації та застосування діалектичної методології; забезпечувати поєднання теорії та практики; розробляти й доповнювати програми окремих дисциплін; переглядати навчальні плани щодо місця окремих дисциплін та їх послідовності; організовувати та проводити науково-дослідну роботу; брати участь у підготовці підручників і навчальної літератури.

Відповідно до даного Статуту в навчальному закладі було створено ряд кафедр різних профілів, у тому числі й кафедра історії. Вона забезпечувала викладання вітчизняної історії, історії Сходу, історії Середніх віків, нової історії.

У жовтні 1931 року доцентом всесвітньої історії було призначено М. Курилка та ще двох викладачів. М. Курилко забезпечував викладання нової історії. У ті роки при кафедрі діяв навчальний кабінет історії та методики, на обладнання якого у 1932 році було складено кошторис у сумі 1400 крб.

Студенти історико-економічного відділення Інституту соціального виховання, на якому й перебувала кафедра історії, в обов'язковому порядку виконували дипломні роботи, що захищалися перед комісією у складі заступника директора з навчальної роботи інституту та восьми членів. Студентам мовно-літературного відділення, починаючи з 1934 року читався скорочений курс всесвітньої історії, в якому висвітлювалися основні події історії Стародавнього світу, Середніх віків та нової історії.

У серпні 1934 року викладачем історії на посаді виконуючого обов'язки доцента був призначений Ф. Донський. Проте наприкінці жовтня цього ж року він був звільнений як такий, що “не забезпечував необхідного рівня викладання”. Ф. Донський став жертвою розгорнутої у той час так званої кампанії боротьби проти троцькізму і націоналізму. Із січня до грудня 1935 року на посаді виконуючого обов'язки доцента історії Середніх віків працював В. Порхун. Але він теж був звільнений як такий, що “не відповідає вимогам до викладача”.

31 січня 1935 року керівником кафедри історії був призначений О. Касименко. Доля цього відомого історика була схожою з долями багатьох інших науковців того часу. Наказом по інституту 25 лютого 1935 року він був виключений з партії як націоналіст і звільнений від керівництва кафедрою.

3 квітня 1935 року в навчальному закладі був оголошений наказ директора Р. Осініна, що базувався на висновках комісії Полтавського міського комітету партії. Вона працювала з 22 березня до 1 квітня, перевіряючи хід виконання постанови ЦК КП(б)У про антирадянські ви-

Доцент М. А. Курилко
Фото 1942 р.

ступи і засміченість полтавських вузів. Тоді були звинувачені у “відсутності класової більшовицької пильності” керівники вузу, котрі допустили засмічення кафедр “соціально-ворожими елементами – носіями націоналістичної ідеології”. Серед багатьох називалися також викладачі кафедри історії Ф. Донський, В. Пархун, О. Касименко.

Річне навчальне навантаження викладачів, які викладали курси всесвітньої історії, у 1935 році становило: для в.о. доцента нової історії – 640 год., в.о. доцентів історії Стародавнього світу та історії Середніх віків – 1000 і 800 год. відповідно.

У другій половині 1930-х років в Полтавському педагогічному інституті вже функціонували мовно-літературний, природничий, фізико-математичний факультети та робфак. Проходила реорганізація кафедр. У наказі директора закладу від 7 жовтня 1936 року про затвердження керівників десяти кафедр кафедра історії не була названа. Проте з’явилася кафедра соціально-економічних дисциплін. 23 січня 1938 року її керівником був призначений випускник інституту в.о. доцента Данішев С. Він викладав історію СРСР, а член цієї кафедри М. Курилко – нову історію.

Напередодні Другої світової війни для вступників відчинив двері історичний факультет зі стаціонарною та заочною формами навчання. Із початком Великої Вітчизняної війни його робота була перервана.

Після визволення Полтавщини від фашистської окупації почалася відбудова народного господарства, відновлювали роботу й навчальні заклади. Відповідно до постанови Ради Народних Комісарів від 21 жовтня 1943 року Народний Комісаріат освіти дозволив поновити роботу Полтавському і Сумському педінститутам. У ті важкі роки викладання історії забезпечували викладачі кафедри марксизму. Лише в 1945 році відновилася робота кафедри історії. Всесвітню історію нового часу викладала Л. Мазуренко.

1946 рік став роком початку самостійної роботи кафедри загальної історії. Її заснування пов’язане з відновленням роботи історичного факультету. До складу кафедри були залучені викладачі історії, а також географії, які до цього працювали на природничо-географічному факультеті Учителського інституту. У 1946 – 1947 навчальному році членами кафедри були Л. Мазуренко, О. Соколовський. Н. Нікітченко та І. Прохорова викладали географію. Очолював кафедру доцент Данішев С. Викладачі забезпечували викладання історії Стародавнього світу та історії Середніх віків (на I і II курсах історичного факультету відповідно), а також всесвітньої історії на I курсі літературного факультету.

Перші повоєнні роки, як, до речі, й останні передвоєнні, були часом, коли зміст роботи кафедри, її цілеспрямованість підпорядковувалися проведенню в навчальних курсах марксистсько-ленінської ідеології. У першому звіті кафедри за 1946 – 1947 навчальний рік читаємо, що всім членам кафедри ставилися завдання підносити рівень лекційних і семінарських занять шляхом їхнього ідеологічного загострення; викладачі повинні були доводити правильність політики партії, розвінчувати буржуазну ідеологію та виховувати студентів у дусі радянського патріотизму та ненависті до ворогів.

Із такого змісту звіту кафедри випливає, що її функціональна діяльність була підпорядкована виконанню постанови ЦК ВКП(б) про журнали “Звезда” и “Ленинград” та серії постанов ЦК КП(б)У про “політичні помилки” інституту історії АН УРСР, що закликали загострювати політичну пильність та боротися проти “ворогів народу” в особі “носіїв українського буржуазного націоналізму”. Саме тоді спеціальні комісії біля 10 разів перевіряли стан викладання історії в Полтавському педінституті. Такий тотальний партійний контроль перешкоджав найменшому прояву альтернативності у трактуванні викладачем історичних процесів і явищ. Більше того, це було просто небезпечно для життя.

У 1951 році історичний факультет об’єднали з філологічним. Кафедру очолив в.о. завідувача О. Соколовський. С. Данішев перейшов на кафедру історії СРСР, а кафедра загальної історії поповнилася ст. викладачем Коган С. На час відрядження О. Соколовського до річної аспірантури 18 вересня 1951 року викладачем кафедри був зарахований І. Блавацький. У 1954 році О. Соколовський захистив кандидатську дисертацію на тему “Феодальна вотчина в Південній Сербії XIII століття” і з того часу до 1955 року працював завідувачем кафедри. У

серпні 1955 року відбулося об'єднання двох історичних кафедр і надалі до 1968 року на історико-філологічному факультеті діяла лише кафедра історії.

Таким чином, тривалий час незмінними викладачами кафедри загальної історії залишалися к.і.н. Соколовський О. та старший викладач Л. Мазуренко. Про них, як ветеранів кафедри, слід говорити окремо. Вони були викладачами з великим педагогічним досвідом, людьми, навченими життям і загартованими Великою Вітчизняною війною.

Доцент О. Х. Соколовський
Фото 1954 р.

О. Соколовський (1914-2000 роки), – уродженець незаможної селянської сім'ї на Полтавщині, учасник Великої Вітчизняної війни. Із червня 1941 року він був командиром взводу та роти, брав участь у важких боях на Південному фронті. У 1942 році – тяжко поранений. Після тривалого лікування знову повернувся до Червоної Армії.

Він – уважний історик-дослідник, автор низки ґрунтовних статей з історії середньовічної Сербії. Олексій Хрисанфович брав участь у написанні полтавського тому “Історії міст і сіл УРСР”, енциклопедичного довідника “Полтавщина”. Порівняно невелика кількість друкованих праць О. Соколовського, автора сумлінного й відповідального, пояснюється умовами його часу, коли дослідникам історії зарубіжних країн обмежувався доступ до архівних джерел, видавництв і редакцій історичних журналів. Крім того, щодо викладачів всесвітньої історії проводилася неприхована дискримінаційна політика. Їх річне навчальне навантаження завжди було більшим, ніж у викладачів кафедр вітчизняної історії.

О. Соколовський був висококваліфікованим викладачем. Він викладав різні курси, але основними для нього були Середньовічна історія та історії Стародавнього світу. Маючи від природи феноменальну пам'ять, він вільно, не користуючись записами, оперуючи десятками дат та імен, на високому рівні проводив лекції і семінарські заняття. Студенти любили й поважали його ще й за особливі, характерні лише йому жести. До самого виходу на пенсію (1985 рік) Олексій Хрисанфович, окрім навчальної та наукової роботи, багато уваги приділяв вихованню студентів у дусі працьовитості, колективізму і патріотизму.

Неординарною людиною і обдарованим педагогом була старший викладач Л. Мазуренко (1920 – 2000 роки). Тридцять чотири роки стали часом її трудового фронту у Полтавському педагогічному інституті. До війни Лідія Логвинівна навчалася у Харківському університеті, а завершила здобувати вищу освіту вже у Київському університеті імені Т.Г. Шевченка. У роки війни вона була медсестрою евако-шпиталю. Після закінчення навчання отримала призначення на роботу в Полтавський педінститут, в якому працювала до виходу на пенсію (1979 рік). Її наукові інтереси були пов'язані з новою історією Англії. Але найбільше Л. Мазуренко проявила себе як майстерний педагог. Лекції з нової історії країн Західної Європи та Америки та історії країн Азії та Африки вона читала не лише змістовно, але й методично досконало й емоційно, подавала студентам приклади того, як можна і як необхідно використовувати художню літературу з метою образного сприйняття історичних подій і персоналій, користувалася авторитетом як людина чесна, порядна та принципова.

У 1956 році дві історичні кафедри були об'єднані в одну – кафедру історії. Об'єднану кафедру, у яку в повному складі влилася кафедра загальної історії, очолив к.і.н., доцент Кулик Г. У цьому ж році на посаду старших викладачів кафедри прибули к.і.н. Чупрун М., який став вести курси нової та новітньої іс-

Старший викладач
Л. Л. Мазуренко
Фото 1964 р.

торії та к.і.н. Лопатнікова Г. – фахівець з історії Стародавнього світу. Тоді ж майже рік історію новітнього часу викладав А. Фурса.

Середина і друга половина 1950-х років були часом неспівимих пошуків нових підходів до висвітлення вітчизняної та світової історії у зв'язку з рішенням XX з'їзду КПРС (1956 рік), що започаткував процес лібералізації радянського суспільства та часткової реабілітації невинно засуджених. Але події в Угорщині та Польщі, коли збройні сили Радянської держави придушили народний виступ проти тоталітарного режиму, за інерцією ще довго трактувався викладачами в студентських аудиторіях як інтернаціональний акт допомоги в придушенні контрреволюційного заклоту.

У 1960-ті роки проходила перебудова структури факультетів і кафедр інституту. На базі історико-філологічного факультету було утворено два самостійних факультети, у тому числі й історичний (1966 рік). На виконання наказу Міністерства освіти УРСР 28 серпня 1968 року було

Доцент М. Й. Чупрун
Фото 1954 р.

оприлюднено наказ ректора інституту про реорганізацію кафедр. Відповідно до нього були створені кафедри історії СРСР і УРСР та загальної історії. Завідувачем першої кафедри був призначений доцент Лобурець В., а виконуючим обов'язки завідувача другої – доцент Чупрун М. У штаті кафедри загальної історії тоді були: доцент Чупрун М. (нова і новітня історія), доцент Соколовський О. (історія Середніх віків), старший викладач Мазуренко Л. (історія нового часу і країн Сходу), старший викладач Воловик В. (історія Стародавнього світу), асистент Бака М. (історія нового часу), виконуючий обов'язки доцента Рева М. (методика викладання історії і суспільствознавства).

Під назвою загальної історії кафедра діяла до перейменування в 1990 році. Як уже зазначалося, доцент Чупрун М.Й. прийшов на історико-філологічний факультет у 1956 році. Він теж належав до того покоління, яке було причетне до Великої Вітчизняної війни. Микола Йосипович навчався в Одеському університеті, який закінчив у 1947 році.

У 1942 році двадцятирічним юнаком пройшов курси військової школи авіамеханіків. Далі – курсант ескадрильї, служба на посаді комсорга курсів пілотів-інструкторів та 5-ї ескадрильї Чугуївської воєнно-авіаційної школи. Нагороджений медаллю “За перемогу над Німеччиною”.

Після закінчення навчання в Одеському університеті він був залишений там на посаді асистента кафедри нової історії. З 1954 року – працював старшим викладачем Дніпропетровського університету. У 1956 році М. Чупрун захистив кандидатську дисертацію на тему “Сен Жюст і організація оборони Франції в 1793 році”. Ним було опубліковано декілька статей про революційну діяльність яacobinців. Два роки (1966 – 1968) викладач навчався у докторантурі, де працював над темою “Боротьба Французької комуністичної партії проти колоніалізму”, але дисертації не підготував. Завідувачем кафедри пропрацював до 1978 року, а на кафедрі – до виходу на пенсію у 1996 році.

Колоритною фігурою кафедри тих років був доцент Побіленський Я. (1922 – 1988 роки). Він навчався на історичному факультеті ХДУ (1939 – 1940 роки), але війна перешкодила закінчити вуз. Будучи мобілізованим до армії, він у 1942 – 44 роках пройшов школу військових перекладачів, взявши на озброєння

Семінарське заняття з історії країн Сходу
проводить доцент Я. А. Побіленський
Фото 1972 р.

японську мову. Служив перекладачем відділу Хабаровської військової картографії, редагував газету на японській мові для військовополонених. Був нагороджений медалями “За перемогу над Японією”, “XX років Радянської Армії і Флоту” та “За бойові заслуги”. Завершив здобуття вищої історичної освіти у Хабаровську, а в 1954 році став аспірантом Харківського державного університету.

Після демобілізації Я. Побіленський працював учителем історії та англійської мови, а з 1954 року трудовий стаж продовжував асистентом, викладачем, старшим викладачем і доцентом кафедри нової та новітньої історії Харківського державного університету. У 1959 році він захистив кандидатську дисертацію на тему “Боротьба японського народу за мир і незалежність”.

Півтора десятки його статей про Японію увійшли до Української Радянської Енциклопедії. У грудні 1968 року Я. Побіленський за конкурсом був обраний на посаду доцента кафедри загальної історії Полтавського педагогічного інституту, і з тих пір незмінно працював на ній.

Доцент Побіленський Я. був фахівцем високої кваліфікації. Його лекції і семінарські заняття з історії країн Азії та Африки захоплювали студентів глибиною змісту, яскравим і емоційним наведенням маловідомих історичних фактів та аналізом їхнього змісту в загальноісторичному контексті. Особливо блискучими були його заняття з історії Японії. Він завжди виглядав спокійним і врівноваженим. Усмішка ніколи не зраджувала його. У час, коли важка хвороба прикувала до ліжка, він проявив неабиякі якості вольової людини. Освоїв письмо лівою рукою і продовжував працювати.

Наприкінці 1960-х і в 1970-ті роки на кафедрі працювали, окрім згаданих вище фахівців старшого покоління, також асистенти й старші викладачі: М. Бака, В. Воловик, М. Авдєєва, Ю. Поляков.

**Старший викладач
В. С. Воловик
Фото 1960-х р.**

В. Воловик (1938 – 2004 роки) здобув історичну освіту в Ленінградському державному університеті, спеціалізуючись з історії Греції і Риму. Пройшовши повний курс навчання і повернувшись до Полтави, він деякий час працював вихователем у школі, науковим працівником Полтавського краєзнавчого музею. Із 1961 року в педагогічному інституті читав курс “Основи наукового атеїзму” за розписом погодинної оплати, а в 1963 році пройшов за конкурсом на посаду асистента кафедри загальної історії. Із березня 1968 року обіймав посаду старшого викладача.

Наукові інтереси В. Воловика були у сфері історії християнства. Працював над кандидатською дисертацією на тему “Раннє християнство в радянській історіографії”. Усі роки роботи на обійманій посаді викладав історію Стародавнього світу. Звільнився у зв’язку з виходом на пенсію у 1998 році.

В. Воловик був кваліфікованим фахівцем з історії Стародавнього світу. Як викладач вирізнявся унікальною пам’яттю. Він знав і пам’ятав по імені майже всіх студентів історичного факультету. Студенти любили його за спокійний,

веселий, дотепний норов. Він був справедливим і вимогливим. Старшокурсники говорили про нього: “Хто подолав фараона (так його люб’язно називали), той може вважати себе справжнім студентом”.

Асистентом, старшим викладачем і доцентом кафедри загальної історії працювала М. Авдєєва (1937 р.н.). Вона пройшла хорошу школу Московського державного університету імені М.В. Ломоносова. З 1961 року працювала учителем історії м. Полтави, завідуючи кабінетом політекономії Полтавського інженерно-будівельного інституту, а з 1964 року – асистентом кафедри політекономії цього ж навчального закладу. У лютому 1970 року за конкурсом Маргарита Олександрівна була обрана на посаду асистента кафедри загальної історії педагогічного інституту. У жовтні 1973 року захистила кандидатську дисертацію в Московському державному університеті на тему “Брісбейк – представник американського утопічного соціа-

лізму”. У науковому плані її інтереси стосувалися історії соціалістичного і робітничого руху нового часу. Своєю навчальною роботою М. Авдєєва забезпечувала засвоєння студентами курсів нової історії та історіографії нової і новітньої історії. Саме на цій ділянці роботи вона виявила неабиякі здібності та обдарування педагога. Родзинкою її лекцій і семінарських занять була велика увага до питань культури. Вона неодноразово говорила, що працювати треба так, щоб за викладачем закріпилася хороша слава представника певної науково-педагогічної школи. М. Авдєєва володіла барвистою мовою, що робило її лекції привабливими і цікавими. З посади доцента кафедри всесвітньої історії звільнилася в 2004 році у зв’язку з виходом на пенсію.

Екзамен з нової історії країн Європи та Америки проводить доцент М. О. Авдєєва

У другій половині 1960-х років за кафедрою загальної історії була закріплена навчальна дисципліна “методика викладання історії”. Тому деякий час членом кафедри був кандидат педагогічних наук Хвиль М.

Новим у методології навчальної та наукової роботи кафедри 1970-х років була поступова відмова від безальтернативного показу на лекціях і семінарських заняттях шляхів історичного розвитку, але відповідно до постанов КПРС та Радянського уряду ще довго домінував підхід до з’ясування історичних явищ і процесів із позицій класової боротьби, хоча вже сповідувався принцип мирного співіснування двох суспільно-політичних систем.

У серпні 1978 року завідувачем кафедри загальної історії був обраний доцент Бака М. (1937 року народження), який очолював її 19 років. Його трудовий і професійний стаж розпочався ще в 1956 році, коли він, закінчивши Великосорочинське педучилище, став студентом історико-філологічного факультету. На останньому курсі навчання в педінституті був призначений старшим лаборантом кабінету історії. Після завершення навчання (1961 рік) залишився на посаді

**Доцент М. В. Бака
Фото 1970-х р.**

старшого лаборанта кафедри загальної історії. Потім – працював асистентом цієї ж кафедри. М. Бака з 1970 по 1973 рік навчався в аспірантурі на кафедрі нової і новітньої історії Московського державного університету імені М.В. Ломоносова. Пройшов стажування в Берлінському університеті імені Гумбольдта (жовтень 1972 – липень 1973 року). За роки аспірантури та стажування підготував і захистив кандидатську дисертацію на тему “Виникнення коопераційних соціально-економічних відносин – новий етап розвитку аграрного ладу в НДР”.

За роки праці на кафедрі загальної історії ним опубліковано півтори сотні наукових статей, тез, рецензій, майже половина з яких присвячена німецькій історії. Крім того, він є одним із авторів історичних нарисів про Полтаву та Полтавщину, тринадцяти статей енциклопедичного довідника “Полтавщина”.

Як керівник кафедри М. Бака багато уваги приділяв науковому зростанню молодих викладачів, поставивши за мету забезпечення викладання усіх курсів загальної історії кандидатами наук. Цьому сприяла та обставина, що в 1970-ті роки вдалося розпочати співробітництво з кафедрою нової і новітньої історії Московського державного університету імені М.В. Ломоносова. Як підсумок – декілька молодих викладачів кафедри отримали можливість пройти школу університетської аспірантури або стажування. За багаторічну плідну роботу М. Бака нагороджений медаллю “Ветеран праці” та знаком “Відмінник освіти України”.

У 1979 – 1980 навчальному році асистентами кафедри стали вихованці Полтавського педагогічного інституту Ю. Поляков та М. Лахижа. Тоді ж асистентські ряди поповнилися випускницею Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка Р. Майбородою. У 1982 році Ю. Поляков був рекомендований на навчання в цільовій аспірантурі МДУ, де й залишився працювати.

У 1982 році аспірантом кафедри нової і новітньої історії МДУ став М. Лахижа, який вчасно захистив кандидатську дисертацію про діяльність Демократичною селянської партії в НДР. У 1985 році він, закінчивши цільову аспірантуру, повернувся до Полтави і продовжував працювати вже на посаді старшого викладача та доцента, викладаючи курси нової та новітньої історії країн Європи та Америки й успішно займаючись науково-дослідною роботою. Сьогодні Микола Іванович – перший на Полтавщині доктор наук із державного управління.

У 1979 році за призначенням Міністерства освіти УРСР на кафедрі став працювати на посаді асистента випускник КДУ О. Мельников.

Р. Майборода, випускниця Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка 1979 року, згідно з наказом Міністерства освіти УРСР була направлена на посаду асистента в Полтавський педагогічний інститут, де стала членом кафедри загальної історії. Вона зарекомендувала себе як перспективний викладач, була рекомендована до цільової аспірантури КДУ (1983 рік). Там вона вчасно підготувала і захистила кандидатську дисертацію. Сьогодні працює у вищих навчальних закладах міста Києва.

Невеликий проміжок часу на посадах асистента кафедри працювали випускники КДУ В. Великолуг, С. Кротюк і С. Масол.

Майже 20 років посади асистента, старшого викладача, доцента кафедри займала випускниця Харківського державного університету Н. Самойленко. Вона в 1984 – 1987 роках навчалася в аспірантурі Київського університету, захистила кандидатську дисертацію. Викладала історію країн Азії та Африки. Успішно працювала в науковому плані.

У 1982 році до Полтавського державного університету прибув випускник КДУ В. Ставнюк, який обійняв посаду асистента з курсу історії Стародавнього світу. Із перших днів він зарекомендував себе ґрунтовно підготовленим фахівцем-істориком, цілеспрямованою молодого людиною. У 1984 році кафедра рекомендувала його до цільової аспірантури МДУ, яку він успішно закінчив і там же захистив кандидатську дисертацію про суспільно-політичну діяльність Фемістокла (1988 рік). Це був перший в історії кафедри випадок, коли її викладач захистив дисертацію з історії Стародавнього світу. У 1993 році доцент Ставнюк В. перейшов на роботу в Київський університет, де в 2006 році захистив і докторську дисертацію. Сьогодні він виконує обов'язки завідувача кафедри історії Стародавнього світу і Середніх віків провідного вишу України.

У 1984 році на кафедру загальної історії був прийнятий на основі конкурсного відбору доктор юридичних наук, професор міжнародного права Пушмін Е. (1984 – 1986 роки).

Перша половина 1980-х років була часом, коли ректорат, дбаючи про підготовку кваліфікованих викладачів з числа здібних випускників вузів, узяв курс на співробітництво з провідними університетами України в питаннях кадрової політики. Так, із Києва до Полтави прибули Б. Год і В. Рибачук, а з Харкова – Н. Бесєдіна.

Б. Год у 1983 році з відзнакою закінчив історичний факультет Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка і був зарахований на посаду асистента кафедри всесвітньої історії. Із перших днів роботи в Полтавському державному педагогічному інституті він зарекомендував себе висококваліфікованим викладачем, активним у громадському житті. Через два роки він був обраний за конкурсом на посаду старшого викладача. У 1987 році Бориса Васильовича було призначено на посаду заступника декана історичного факультету з навчально-виховної роботи.

Перебуваючи на дворічному стажуванні в Інституті історії АН УРСР, він підготував та успішно захистив у Харківському державному університеті кандидатську дисертацію.

Працюючи на посадах старшого викладача та доцента кафедри, Борис Васильович упродовж 6 років успішно виконував обов'язки заступника та відповідального секретаря приймальної комісії педагогічного інституту.

У 1997 році Б. Год було обрано деканом історичного факультету. На цій посаді він працював до 2002 року. Борис Васильович багато уваги приділяв підвищенню якості знань студентів, зміцненню трудової дисципліни, активізації наукової роботи викладачів і співробітників, покращенню матеріальної бази факультету. За його участю на факультеті була вибудована нова система виховної роботи, проводилися різноманітні виховні заходи. Особливою заслугою Бориса Васильовича можна вважати створення чоловічого пісенно-фольклорного гурту “Чебрець”, який мав постійні гастролі; у 2007 році він виборов високе звання “народного хорового колективу”.

Завідувач кафедри всесвітньої історії доцент М.В. Бака, декан історичного факультету доцент Б. В. Год, академік НАН України, Герой України П. Т. Тронько, заступник декана з наукової роботи доцент О. П. Єрмак. Фото 1999 р.

У 2005 році Борис Васильович у Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди успішно захистив докторську дисертацію на тему “Ідея всебічного й гармонійного виховання особистості в епоху європейського Відродження”. Це було перше в українській історико-педагогічній науці дослідження, у якому розглянуті педагогічні ідеї та практика виховання особистості в країнах Європи кінця XIV – початку XVII століть. Із 2006 року – він професор.

Б. Год є автором біля 350 наукових статей з історії освіти і виховання в країнах Європи, нової історії країн Європи та Північної Америки, вітчизняної історії, історичного краєзнавства. Ним підготовлено 5 наукових монографій, 11 навчальних посібників для учнів і студентів. Друкувався у наукових виданнях Російської Федерації, Італії та США.

Борис Васильович працює в редколегіях 6 фахових видань. У 1999 році обраний член-кореспондентом Української Академії історичних наук, у 2013 році – академіком Академії наук вищої освіти України. Працював у спеціалізованих учених радах із педагогічних наук в науково-дослідних установах і навчальних закладах Києва, Полтави, Сум. Під його керівництвом працюють 1 докторант, 6 аспірантів і 3 здобувачі наукового ступеня кандидата наук. Викладає нову історію країн Європи та Північної Америки, історію країн Латинської Америки. У лютому 2009 року Б. Год було призначено на посаду проректора університету з науково-педагогічної роботи.

З 2000 року Б. Год очолює кафедру всесвітньої історії, колектив якої визначився із загальнокафедральною науковою темою. Це – історія політичних систем країн Європи та Америки. За його ініціативи та під керівництвом проведено 8 Всеукраїнських науково-практичних семінарів “Актуальні питання всесвітньої історії та методика їх викладання”, започатковано Полтавські студентські наукові читання зі всесвітньої історії. Щорічно кожен викладач друкує 2-3 наукові статті у фахових виданнях України з проблематики кафедри.

У 1982 році асистентом кафедри стала випускниця Харківського державного університету Н. Бесєдіна. Вона від того часу незмінно веде лекційний курс і семінарські заняття з історії країн Азії та Африки. У науковому плані займаєть-

Лекцію з історії країн Латинської Америки читає професор Б. В. Год Фото 2006 р.

Доцент Н. В. Бесєдіна
Фото 2009 р.

ся дослідженням питань краєзнавчої тематики, історії Сходу. Закінчивши в 2000 році аспірантуру та захистивши у 2002 році кандидатську дисертацію, вона стала кандидатом історичних наук та отримала звання доцента.

Висококваліфікованим фахівцем кафедри є старший викладач Рибачук Віктор Олексійович у 1991 – 1994 роках навчався в цільовій аспірантурі на кафедрі філософії Української академії аграрних наук у м. Києві, проходив стажування на кафедрі історії Стародавнього світу Московського державного університету. Основні навчальні дисципліни, які він успішно викладає, це історія Стародавніх Греції та Риму, історіографія нової та новітньої історії. Окрім того, він проводить заняття з інших дисциплін всесвітньої історії. Вони відзначаються суворою логікою викладу матеріалу, великою увагою до ролі надбудовних категорій у процесі суспільно-політичного розвитку.

Пам'ятною сторінкою історії кафедри була середина 1980-х років, коли по лінії шефської допомоги з боку кафедри

ри нової і новітньої історії Московського державного університету імені М.В. Ломоносова на факультет прибули і прочитали студентам спецкурси з історії Італії, Англії, Франції, Латинської Америки професори Григор'єва І., Єрьомін Л., Смірнов Л., Строганов О. Пізніше наукові контакти з кафедрою всесвітньої історії підтримував завідувач кафедри нової і новітньої історії МДУ професор Язьков Є.

У другій половині 1970-х років ректором інституту став професор Зязюн І., з ім'ям якого пов'язаний цілий ряд новацій у роботі всіх підрозділів вузу, у тому числі й кафедр. Насамперед був узятий курс на вишкіл педагогічної майстерності усіх викладачів. У зв'язку з цим члени кафедри загальної історії готували й захищали реферативні повідомлення з проблем удосконалення педмайстерності при вивченні дисциплін всесвітньої історії.

У 1990 році кафедра загальної історії була перейменована на кафедру всесвітньої історії. Усі наступні роки були часом, коли кафедра поповнювалася новими силами. У квітні 1997 року відбулася реорганізація кафедр історичного факультету, у результаті якої до кафедри всесвітньої історії перейшли викладачі історії Росії та СРСР доктор історичних наук, професор Лобурець В., доцент Цехмістро Н. та викладач Тронько Т. Посаду завідувача кафедри обійняв В. Лобурець. Він прибув до Полтавського педінституту в 1960 році після закінчення аспірантури Київського державного педагогічного інституту. Пройшов школу становлення вузівського викладача від асистента до професора, був відомим в історичних колах як фахівець із вітчизняної історії радянської доби. Наукова, навчально-педагогічна та громадська діяльність Василя Єгоровича високо оцінена урядом. Його нагородили орденом Трудового Червоного прапора.

Н. Цехмістро, закінчивши в 1977 році вуз і попрацювавши певний час у школі, у 1980 – 1983 роках навчалася в аспірантурі КДУ на кафедрі історії радянського суспільства. У рік закінчення аспірантури захистила кандидатську дисертацію і згідно з призначенням Міністерства освіти УРСР прибула на роботу до Полтавського педінституту. На кафедрі загальної історії веде навчальний курс з історії слов'янських народів та історії

Завідувач кафедри у 1997-2000 рр. професор
В. С. Лобурець проводить екскурсію в музеї історії
університету. Фото 1998 р.

міжнародних відносин, очолює методичну комісію історичного факультету. У 1991 році Н. Цехмістро отримала атестат доцента. Вона є майстерним викладачем, скрупульозним науковцем, принциповою і порядною людиною.

Знахідкою для кафедри стала Т. Тронько, яка після закінчення навчання на історичному факультеті Полтавського педагогічного інституту в 1984 році деякий час працювала вихователем в одній із полтавських шкіл і невдовзі була взята на посаду старшого лаборанта кафедри історії СРСР. У 1989 році за конкурсом обрана на посаду асистента. У 1992 – 1995 роках навчалася в аспірантурі на кафедрі історії східного слов'янства. Її науковим керівником був професор В. Лобурець. Кандидатську дисертацію Тетяна Володимирівна захистила у 2002 році і через два роки отримала атестат доцента. Викладає історію первісного суспільства, історію слов'янських народів. Вона належить до розряду дуже працьовитих людей, із педагогічним хистом. Виконує обов'язки заступника декана з педагогічних практик, заступника завідувача кафедри.

Доцент Т. В. Тронько
Фото 2009 р.

1990-ті – початок 2000-х років для кафедри були не лише періодом науково-педагогічного зростання її працівників, але й часом відходу від старих стереотипів і поглядів на суспільно-політичні процеси та історичні явища, відмови від приматів формаційного розвитку історії та класової боротьби як єдиної рушійної сили поступального руху.

У цей час на історичному факультеті навчалися та успішно закінчили студії в Полтавському педінституті здібні студенти: І. Цебрій, Ю. Вільховий, Л. Швець, О. Лахно, Ю. Левченко. Усі вони майже відразу після отримання дипломів про вищу освіту з відзнакою стали працювати в педінституті.

Професор І. В. Цебрій
Фото 2009 р.

І. Цебрій, отримавши диплом про вищу освіту, заглибилася у роботу з підготовки кандидатської дисертації, яку захистила у 2003 році, здобувши вчену ступінь кандидата педагогічних наук. Два роки працювала на кафедрі менеджменту освіти Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. Із 2004 року – на кафедрі всесвітньої історії. Спочатку на посаді старшого викладача, доцента сьогодні – професора. У 2013 році успішно захистила докторську дисертацію з загальної педагогіки та історії педагогіки. Викладає історію Стародавнього Сходу, типологію та динаміку людських цивілізацій. Професор Цебрій І. проводить велику роботу не лише з фахової підготовки студентів, але й естетичного виховання. Її дітищем став чудовий хоровий колектив «Тисяча років музики», студентський театр «Фабула». Їхня творчість відома далеко за межами Полтавщини.

Ю. Вільховий певний час працював асистентом і старшим викладачем кафедри історії України, а після закінчення у 2003 році аспірантури перейшов на посаду старшого викладача кафедри всесвітньої історії.

У 2004 році він захистив кандидатську дисертацію і обійняв доцентську посаду. У цьому ж році вступив до докторантури, одночасно викладаючи новітню історію країн Західної Європи та Америки. Крім науково-педагогічної роботи він багато уваги приділяє виховній роботі серед студентів, будучи активним членом народного хору «Калина» та факультетського гурту «Чебрець». Керує жіночим вокальним колективом «Черемшина». Виконує обов'язки заступника декана історичного факультету з виховної роботи.

Л. Швець у 2000 році з відзнакою закінчив навчання на історичному факультеті Полтавського педагогічного університету й був залишений на роботі на посаді асистента кафедри історії

України. У 2005 році за конкурсом переведений на кафедру всесвітньої історії, де невдовзі обійняв посаду старшого викладача з історії Середніх віків. Захистив кандидатську дисертацію. Активний учасник художньої самодіяльності.

О. Лахно, одержавши в 2001 році диплом з відзнакою випускника університету, вступив до магістратури, яку через рік успішно закінчив. Деякий час працював асистентом кафедри історії України, а з 2006 року обіймав посаду старшого викладача кафедри всесвітньої історії. У 2008 році захистив кандидатську дисертацію. Обраний доцентом. Викладає історію слов'янських народів.

У 2005 році на посаду старшого викладача прийшла випускниця Полтавського педагогічного університету, учитель історії середньої школи №17 м. Полтави Н. Год. Після року роботи вона вступила до аспірантури, обравши предметом наукового дослідження педагогічну спадщину відомого гуманіста епохи європейського Відродження Еразма Роттердамського. У 2009 році після успішного захисту кандидатської дисертації була обрана за конкурсом на посаду доцента кафедри. Викладає нову історію країн Європи та Північної Америки, історію країн Латинської Америки.

Після закінчення Кременчуцького педагогічного училища імені А.С. Макаренка, історичного факультету та магістратури Полтавського державного педагогічного університету в 2006 – 2014 роках на кафедрі на посадах асистента і старшого викладача працював Ю. Левченко. Темою наукового дослідження він обрав зародження і розвиток ідеалу освіти в педагогічній думці Стародавніх Греції та Риму.

Завідувач кафедри, доктор педагогічних наук, професор Год Б.В.

**Колектив кафедри всесвітньої історії та методики викладання історії.
Фото 2014 р.**

У лютому 2006 року згідно з рішенням Ученої ради університету кафедра всесвітньої історії була перейменована на кафедру всесвітньої історії та методики викладання історії. Колектив кафедри, окрім великої уваги до питань навчально-виховного процесу, постійно переймається проблемами наукового життя. Так як найбільших змін в історіографії зазнали нова та новітня історія, відповідно до цього зросла увага до питань теорії і методології. Це стосується відмови від формаційного і переходу до цивілізаційного тлумачення розвитку людської цивілізації, пошуків науково-обґрунтованих критеріїв періодизації історичного процесу, перегляду історичного місця і ролі окремих подій світової історії тощо.

Новим у організації навчальної роботи стало впровадження з 2005 року кредитно-модульної системи навчання, обліку і оцінки знань студентів. Цей процес, спрямований на втілення в життя Болонської системи освітнянської роботи, що передбачає наявність сучасної матеріально-технічної бази, оптимального навантаження на професорсько-викладацький корпус, проходить суперечливо, долаючи формалізм.

У останні роки помітно зросла увага до науково-видавничої діяльності викладачів кафедри. Її співробітниками підготовлено тисячі фахівців освітнянської ниви, які успішно трудяться у загальноосвітніх школах, професійних училищах, державних установах і культурно-освітніх закладах тощо. Чимало з них, як уже говорилося вище, стали кандидатами і докторами наук, професорами своєї справи.

Колектив кафедри та окремі її працівники неодноразово відзначалися відзнаками галузевого міністерства, міської й обласної адміністрацій, керівництва обласного інституту післядипломної педагогічної освіти за успішну роботу щодо підготовки висококваліфікованих фахівців, а завідувачі кафедри В. Лобурець і Б. Год отримали високі державні відзнаки – звання “заслужений діяч науки і техніки України” і “заслужений працівник освіти України” відповідно.

Історія кафедри з її щоденними турботами і новими завданнями продовжується... Її професорсько-викладацький склад із вагомими здобутками в навчально-виховній, організаційній і науковій роботі готується успішно відзначити 100-ліття від дня заснування Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка.

